

RUS ÇARLIĞI

Barış ÖZKAN*

Rus Çarlığı

1547 yılında korkunç İvan'ın Çar unvanı almasıyla başlayan, 1721'de Çar 1. Petro'nun Rus İmparatorluğunu kurmasıyla son bulan Rus devletinin resmi adıdır. Çarlık Rusya'sından önce bu topraklarda hâkimiyet süren devlet Moskova Knezliği olduğu için Batı Avrupa dillerinde Moskova olarak adlandırılmaktadır. 16. Yüzyılda güçten düşen ve aslen bir Moğol ve Altın Orda Devletlerine baskılarını arttıran Moskova Knezliği Altın Orda'nın ve Moğolların sahip olduğu topraklar üzerinde etkisini arttırmıştır. Büyük İvan adıyla tarihe geçen III. İvan'ın son Bizans imparatoru XI. Konstantinos'un yeğeniyle evlenmesi üzerine Rusya kendisini Bizans'ın mirasçısı ilan etmiştir. Böylece Rusya Üçüncü Roma olma iddiasına sahip olmuştur. Korkunç İvan'ın (IV. İvan) 1547'de Rus Ortodoks kilisesi tarafından resmen çar ilan edilmesi ile Rusya Çarlığı kurulmuştur. Korkunç İvan Kazan Hanlığı ile yıllardır süren savaş mücadelesini 1552 yılında başkent Kazan'ı alarak sonlandırmıştır. Daha sonra Astrahan Hanlığını da ele geçiren Rusya'nın sınırları Orta Asya'ya kadar dayanmıştır.

Bolşevik Devrim

Petrograd'daki geçici hükümetin indirilerek iktidarın Lenin önderliğindeki Bolşeviklere geçmesini sağlayan ve Sovyetler Birliği'nin kurulmasına yol açan olaydır. Ekim Devrimi de denilen Bolşevik Devrimi dünya çapında ilk ve en büyük Sosyalist devletin kurulmasını sağlayarak, sosyalist sistemin tüm uluslararası alana etki etmesine sebep olmuştur. Şubat 1917'de Çarlık Rusya'nın ortadan kalkmasının ardından iktidar olan geçici hükümet Ekim devrimiyle ortadan kalkmıştır. Kurulan yeni hükümet Bolşevikler ve Bolşeviklerin yanında tavır alan siyasi grupla birlikte hareket etmiştir. Bu gelişmelerin sonunda Bolşevik karşıtı ve monarşiyi savunan Beyaz Ordu, Rus İç Savaşını ve Beyaz Terör olaylarını başlattı. İç Savaştan zaferle ayrılan Bolşevik taraftarları Sovyetler Birliği'ni kurmuşlardır. Bolşeviklerin amacı; otokratik yönetimi yıkmak, monarşiyle yönetilen sisteme karşı çıkmak, paylaşım savaşı olarak gördükleri emperyal savaşlardan Rusya'yı kurtarmak, işçi ve köylüleri temsil eden iktidarı kurmak ve burjuvazi yönetimine karşı yoksul köylüleri-emekçi işçileri savunmaktır.

Slavofiller ve Batıcılar

Slavofiller, Rusya'nın gelecekteki gelişiminin ülkenin yakın tarihinden gelen ögelere ve kurumlara dayanmasını isteyen entelektüel hareketinin üyesi durumundadır. Hareketin merkezi Moskova'dır. Slavofillere göre ortak inançları ve kiliseleri aracılığıyla Rus halkı, doğal uyumlu insan ilişkilerini tanımlayan bir Hristiyan cemaati içinde birleşmiştir. Slavofiller, otokratik yönetim biçimini şekli ve uygulanışı bakımından beğeniyorlardı. Batılılara karşı olan muhafazakâr aydın bu düşünce 19. Yüzyılda ortaya çıkmıştır. Batıcılar ise Batı'nın Rusya'nın yüzünü temsil ettiklerini savunurlar. Bu yüzden kimlik ve kültürlere ilişkin bu tartışmalarda muhafazakârların karşısında yer alırlar. Batıcılar, ilerlemeci düşünceyle Rusya'nın gerçek medeniyete kapılarını açmasını istemektedirler. Batıcılar aynı zamanda Rus halkını Avrupa'nın evrensel kültürleriyle birleştirerek Rus ulusal seviyesini en ileriye düzeye gelmesini hedeflemekteydiler.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası ilişkiler Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi